

Hoge leeftijd zou de rechtvaardiging moeten worden voor euthanasie

Wie de D66-plannen met het voltooid leven steunt, heeft wellicht een grote angst voor verlies van decorum bij de dood. Dat is niet nodig en daarom kan de politiek beter bepalen vanaf welke leeftijd euthanasie moet kunnen, zegt J.W. Juttmann, oud-chirurg.

J.W. Juttmann 22 augustus 2020, 11:16

Het wetsvoorstel over voltooid leven dat D66-kamerlid Pia Dijkstra vorige maand indiende, wijkt op enkele belangrijke punten af van de huidige euthanasiepraktijk. De voornaamste hiervan zijn het uit de medische sfeer halen van euthanasie, het afzwakken van de voorwaarde van ondraaglijk en uitzichtloos lijden en de introductie van een leeftijdsgrens.

Iedereen die betrokken is bij de uitvoering van euthanasie onder de huidige regels weet dat de voorwaarde van ‘ondraaglijk lijden’ ook nu al niet letterlijk genomen moet worden. Elke fatsoenlijke arts zal, als hij een situatie van hevig lijden aantreft, eerst al het nodige doen om de pijn te verzachten, ook al is dat maar tijdelijk. Blijkt daarna dat we met een uitzichtloze situatie te maken hebben, dan is het moment daar om over euthanasie te praten. De wetenschap dat het hevige lijden binnenkort zal terugkeren en het ontbreken van een redelijk alternatief zullen dan de doorslag geven.

De feitelijke handeling van euthanasie wordt bij voorkeur uitgevoerd onder zo vredig mogelijke omstandigheden. Voor de korte termijn kunnen artsen altijd wel verzachtende maatregelen treffen. Dat reduceert de eis van ondraaglijk lijden eigenlijk tot het vooruitzicht van ernstig lijden in de nabije toekomst.

Niemand zou bang moeten zijn voor de dood

Voorafgaand aan een natuurlijke dood is ook meestal sprake van lijden. Het begrip overlijden duidt dat al aan. Vaak gaat er een proces van aftakeling aan vooraf, zonder dat dat onder de huidige regelgeving euthanasie rechtvaardigt. Het belangrijkste aspect van dat lijden zit hem in de onzekerheid. Niemand zou bang moeten zijn voor de dood. Vanaf onze jongste jaren weten we dat onze sterfelijkheid de enige zekerheid is die we in het leven hebben.

De echte angst betreft de omstandigheden waaronder het overlijden zal plaatshebben. Die vrees zou aanzienlijk minder zijn als we erop zouden kunnen vertrouwen dat we een ontluisterende eindfase desgewenst mogen overslaan. De meesten van ons geloven niet meer dat we moeten lijden om in de hemel te komen. Goede afspraken met de huisarts over deze laatste levensfase kunnen veel van de angst wegnemen.

Het voorkómen van die pijnlijke eindfase betekent niet automatisch euthanasie. Een vredig overlijden kan vaak ook op andere manieren bereikt worden: terminale palliatieve sedatie, andersoortige medicatie, psychische ondersteuning, geestelijke begeleiding. Als we erin slagen de gemoedsrust in de samenleving rond het levenseinde te verhogen, het vertrouwen te vestigen dat niemand aan zijn lot wordt overgelaten als het zover is, hebben we wellicht geen nieuwe wetgeving rond het levenseinde nodig.

Een minder controversieel alternatief: aanpassing van de huidige wet

Het wetsvoorstel van Pia Dijkstra zal binnen bepaalde geledingen van de maatschappij op grote weerstand stuiten. Zowel de argumenten voor als tegen het voorstel zijn invoelbaar en steekhoudend. Ik zie een redelijk en minder controversieel alternatief in een aanpassing van de huidige wet. Men zou bijvoorbeeld zeer hoge leeftijd als zelfstandige rechtvaardiging voor euthanasie kunnen toevoegen.

Vergelijk het met ongeneeslijke kanker. Iemand van zeer hoge leeftijd heeft niet lang meer te gaan en lijden is aanstaande. Dat hoeven we niet af te wachten. Ik heb begrip voor de wens het levenseinde geheel in eigen hand te houden of tenminste uit de medische sfeer te halen. Maar die wens stuit op praktische bezwaren. Een echt zachte dood betekent tot nu toe het toedienen van een aantal medicamenten, in de juiste volgorde, direct in de bloedbaan. In de praktijk betekent dit het aanleggen van een infuus. Hiervoor is medische kennis en vaardigheid nodig. En bij terminale patiënten gebeurt het niet zelden dat de huisarts geen geschikte toegang kan vinden en assistentie behoeft van een specialist met kennis van zogenaamde centraalveneuze technieken.

Ik sluit niet uit dat in de toekomst gelijkwaardige medicamenten met eenvoudigere toedieningswegen zullen worden ontwikkeld, maar voorlopig lijkt het verstandig euthanasie als een medische handeling te blijven zien.

Blijft de vraag wat wij beschouwen als zeer hoge leeftijd. Het antwoord daarop is aan de politiek.

Lees ook:

D66: alleen 75-plusser krijgt stervenshulp bij 'voltooid leven'

D66 legt de leeftijdsgrens voor hulp bij zelfdoding in haar wetsvoorstel bij 75 jaar: [Els van Wijngaarden, die een studie deed naar 'voltooid leven', begrijpt niet waarom.](#)

Ze had voltooid leven al jaren eerder moeten regelen, vindt Pia Dijkstra (D66)

Het werk van de 150 Tweede Kamerleden gaat de laatste fase in voor de verkiezingen van maart 2021. Wie van hen vallen op? Trouw spreekt deze zomer met volksvertegenwoordigers, die eruit springen door spitwerk, hun uitspraken of eigen wetgeving. Deze aflevering: [Pia Dijkstra van D66.](#)